

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH
IN TUJIH REVIJAH

V 4. številki reških Dometov piše Živomir Simović o srbski pesnici Dori Pilković, rojeni sicer na Sušaku leta 1911, vendar vseskozi delujoči v Srbiji, kjer se je uveljavila tudi kot prevajalka in srednješolska profesorica. Pesnica Pilkovićeva je za nas zanimiva, ker veliko prevaja iz naše književnosti, za kar je prejela tudi Župančičevo listino. Živomir Simović je med drugim zapisal: »Največ je prevajala dela Ivana Cankarja, v glavnem za beograjsko založbo Prosveta. Zaradi zavzetosti Dore Pilković Petani so dobili bralci izdaj Prosvete, Narodne knjige, Naučne knjige, »Jugoslavije« in Matice srpske, kakor tudi časopisa Naša scena priložnost, da v srbohrvaškem jeziku spoznajo tudi dela slovenskih književnikov Župančiča, Vidmarja, Voranca, Kosmača, Kranjca, Kosa, Seliškarja, Bora, Miheličeve, Ahačičeve, Javorška, Freliha, Krefta, Slodnjaka, Moravca, Koblarja, Predana, Samca, Britovška, Voduška, Jesiha, Dekleva in drugih.« Anamari Petranović piše o zborovanju na Rižani leta 804. To je prikaz in jezikovna obravnava s prevodom zapisnika Rižanske odobritve po rokopisu, ki ga hranijo v treviškem kodeksu. Petranovićeva med drugim pojasnjuje: »Leta 804. je bilo na rečici Rižani v severozahodni Istri zborovanje, na katerem so odposlanci Karla Velikega in njegovega sina Pipina poslušali pritožbe predstavnikov istrskega prebivalstva na svoj gospodarski in pravni položaj, ki se je bil poslabšal v razmerju do prejšnjega pod bizantinsko oblastjo. Zapisnik Rižanske odobritve je dragocen zgodovinski in pravnozgodovinski vir zgodnjega srednjega veka, saj vsebuje niz koristnih podatkov o sestavi podeželske in mestne oblasti v zadnjih desetletjih bizantinske oblasti v Istri, o frankovski fevdalni družbeni in državni ureditvi, razvoju institutov bizantinskega prava oziroma o frankovskih fevdalnih pravnih koncepcijah, posebnega pomena pa je kot priča o naseljevanju Slovanov na tem

območju,« ugotavlja med drugim Anamari Petranović. Goran Kalogjera piše o Kajju Paraču in Kostu Racinu.

*

V dvojni številki zagrebškega Foruma (5–6) je iz rokopisa objavljeno prvo poglavje iz satiričnega romana z naslovom *Demon oblasti*, ki ga je napisal Ivan Rados. Sklepno poglavje iz romana *Jarem* objavlja Jozo Laušič (*Ničta točka*). *Svetlobe krčme* je naslov noveli, ki jo je napisal Irfan Horozović.

*

La Battana, literarni trimesečnik, ki že petindvajset let izhaja na Reki, je uveljavila posebno fiziognomijo revialistike: objavlja jugoslovanske in italijanske avtorje, v vsaki številki predstavlja vsaj po enega, včasih po dva in več, z ustreznim literarnim tekstom in spremnim esejem. V najnovejši, 88. številki je uredništvo namenilo takšno predstavitev spet Cirilu Zlobcu; pesnik ter poznavalec in dober prevajalec slovenske poezije (zlasti Kosovela) Gino Brazzoduro je prevedel kar pol zbirke zadnje Zlobčeve zbirke, (ki je medtem izšlo v prevodu Arnalda Bressana), skupaj 27 lirskih enot in jih pospremil z ustreznim razlagalnim esejem. Večina bralcev La Battane je v Italiji in tako so takšne objave zanimive predvsem za jugoslovanske avtorje, ki jim revija po svojih močeh odpira vrata v italijanski prostor. Z večkratnimi reprezentativnimi objavami je La Battana vsaj deloma pripomogla k temu, da so v Italiji sprejeli Zlobčevo poezijo z naklonjenostjo in pozornostjo.

*

Devetipetdeseta številka časopisa Radio Sarajevo – treći program objavlja pet slovenskih esejev v prevodu Aljoša Buha. Napisali so jih Jure Mikuž (*Simbol roke*), Zoja Skušek Močnik (*Aristotelizem in vprašanje »grškega« v novove-*

škem gledališču; Scena v Heglovi Estetiki) in Slavoj Žižek (*Hegel z Lacanom; Kant s Sadeom*). Boris Paternu je napisal razpravo *Sodobna slovenska poezija kot evolijski problem*. Juraj Martinovič je avtor eseja *Cankarjeva odločanja in preusmerjanja*, v katerem je med drugim zapisal: »Brati Ivana Cankarja, četudi površno in brez vnaprejšnega prepričanja, pomeni stalno naletevati na protislovja in nasprotja, neredko izostrena do paradoksov, ki so na pogled narazrešljivi. Dušan Pirjevec poudarja, da se je Cankar naslanjal na temelje duhovnega monizma, ki je omogočil, da se subjektiviteta neomejeno vzpostavi kot suvereno in hkrati splošno načelo ter celo kot neposreden stvarnik sveta, tako da se nam je včasih zdelo, da se na obzorju celovitega »sistema« že kar kaže tudi slika človekovega sveta in človeka v svetu, da pa se ta slika ni mogla do kraja oblikovati, ker smo na koncu prispeli do izrazito dualistične koncepcije človekovega tuzemskega bivanja; v eni svojih še vedno najpopolnejših monografij o tem pisatelju pa je opozoril na celoten niz nerazrešljivih nasprotij, ki jih slikovito ponazarjajo naslednje dvojice: navadna duša – intuitivna duša; svetovni um – božja resnica; etika srca – konvencionalna morala; telesno življenje – življenje duše; čutna ljubezen, ljubezen duš. Čeprav je tudi Pirjeveva trditev, da so v ozkih okvirih dualizma edina resničnost in vrednosti pripisane izključno duhovnim sestavinam, medtem ko je vse drugo ne le nepomembno, ampak tudi žalostno, grdo, z eno besedo popolnoma negativno, točna in za razumevanje Cankarjeve vizije sveta nadvse spodbudna, se tudi številne druge nasprotnosti, ki izhajajo iz takšnega Cankarjevega dualizma, niso pojavljale vedno in edino v vlogi manihejske

afirmacije duhovnega in negacije materialnega, pač pa so, in sicer v prvi vrsti, izražale piščev globoki idejni in bivanjski konflikt«, piše med drugim Juraj Martinovič.

*

V dvojni številki beograjske Književnosti (7–8) objavlja Pavle Ugrinov črtico z naslovom *Dvojica dam s fantom*. Petar Sarić je napisal novelo z naslovom *Nezavest Dizdara Begenišića*. Esaj Vlatka Pavletića *Obzorje pričakovanja* obravnava različne ravni stika med umetniškim ustvarjalcem in tistim, ki sprejema umetniško delo.

*

Četrta številka novosadskega časopisa *Nový život* prinaša preveden sestavek Bálinta Szombathyja *Nova umetnostna izkušnja 1966–1978*, kar je že nadaljevanje Balintovih prispevkov o času reizma, o ustvarjalnosti skupine OHO, sestopu v prostor ter o transcendentalizmu in komuni v Šempasu. *Konec vaje* je naslov kratki pripovedi, ki jo je napisal Zlatko Benka. Sicer je časnik poln vrste prevedenih člankov.

*

Vojislav Maksimović objavlja v dvojni številki (64–65) časopisa *Odzivi*, ki izhaja v Bijelem polju, črtico z naslovom *Letni časi*. Naslov črtice Dobrašina Jelića pa je *Pritajena svetloba*. Radojša Tautović je objavil esej z naslovom *Satira na strani revolucije*, v katerem se loteva zbirke satiričnih pripovedk, ki jih je Veljko Kovačević objavil z naslovom *Izmena*.

A. A.